

DE GAMLE GANGDAGE.

I Anledning af P. K. Thorsens Artikel (Fortid og Nutid V, 176 ff) bedes om Plads for følgende:

Nutidens »Store Bededag« er en Afløser af Middelalderens »Store Gangdag« og »Små Gangdage«.

De sidste er de ældste. De blev indstiftede i 470 af St. Mærmert, Biskop af Vienne (Sydfrankrig) som processionsløse *Bødsdage*, henlagt til de sidste tre Dage før Festen for Kristi Himmelfart. Langsomt bredte de sig udover Kristenheden. Pave Leo III indførte dem (o. 800) i Rom. *Dær* blev de forøget med en Bønne-Procession; — ret naturligt, da Paven, som holdt Hovedgudstjenesten på Festdagene, snart i een, snart i en anden af Roms Kirker, begav sig derhen i Procession, fulgt af Roms Sognepræster (de nuværende Kardinaler) og disses Medhjælpere (Diaconer og Ministranter). Da denne sidste Måde at fejre de »små Gangdage« blev optaget af Præsterne i Kristenhedens Landsogne blev Processionens Formål, som på den »store Gangdag«, at nedbede Guds Velsignelse over Mark og Eng.

Den »store Gangdag«s Indstiftelse er uoplyst. Dens Dato, altid den 25. April, og dens Motiv viser, at den oprindeligt må være bleven indført for at fortrænge den hedensk-romerske Fest »Robigalia«, hvis Formål var at nedbede Velsignelse over Markerne. Pave Gregor foreskrev (c. 600) den »store Gangdag« som Fest for hele Kristenheden.

Vi har ikke det ældste Ritual for de »små Gangdage«. Rituallet for den »store Gangdag« blev i Rom gjort fælles for *alle* Gangdagene; i det handler både Epistlen (Jakobs Brev V, 16—20) og Evangeliet (Lucas XI, 5—13) om Bønnen; under Processionen bades Litaniet til Alle Helgener. — »Jubilate« og »Cantate« er Navnene — efter Begyndelsesordene af Indgangsbønnen (Introitus) — på 3. og 4. Søndag efter Påske; disse Navne (og disse Bønner) er Udtryk for den Festjubel, som fyldte Kristenheden mellem Påske og Pintse, men har intet at gøre med Gangdagene; »Jubilate«-Bønnen er taget fra Psalme LXV, 1—2, »Cantate« fra Psalme XVCII, 1—2; — »Rogate« hedder ingen Søndag, intet Ritual;

Thorsen har vist tænkt på »Rorate«, Indgangsbøn (fra Jesaias XLV, 8) til Ritualet for en Messe til Opnåelse af Guds Velsignelse til et hvilket som helst moralsk-tilladeligt Formål; det *kan* bruges hele Året, men anvendes hyppigst på Lørdagene i Advent til Ære for Guds Moder, Vor Frue.*) —

Nutidens danske Katolikker fejrer Mariae Bebudelse på Folkekirkens »Store Bededag«; Gangdagene fejres — endnu — uden Procession.

Georg M. Vøhtz.

EN OVERSIGT OVER DE TOPOGRAFISKE KORT- OG BILLEDSAMLINGER.

Af OTTO SMITH.

I al topografisk forskning er kortplaner, grundplaner af bebyggelser, prospekter af byer eller enkelte huse så at sige livsnerven. Hvor gennemført en topografisk studie end er, hvor nær forskeren end synes at være nået til det rigtige resultat, mangler der dog noget, såfremt han ikke har kunnet støtte sig til et billedligt materiale. Hvor udførlige hans trykte eller skrevne kilder end har været, har han dog famlet rundt i blinde, hvis ikke et prospekt eller en grundplan er blevet levnet ham af det terrain eller den bygning, han har arbejdet med. Omvendt vil et rigt billedligt materiale i mange tilfælde kunne overflødiggøre andre kilder eller i hvert fald erstatte manglende kilder.

Det siger sig selv, at et så vigtigt materiale i den topografiske forskning er stærkt efterspurgt, men enhver, der blot har syslet den mindste smule med den slags studier har også erfaret, hvor vanskeligt det er at opspore og få samling på dette billedlige materiale.

Grunden hertil er først og fremmest den, at det er spredt over så mange forskellige institutioner, der hver for sig opfatter det på sin måde og ordner det efter sit princip — hvis det i det

*) Evangelie-teksterne begynder altid »Paa hin Tid« (In illo tempore).